

Transkribering Ämbetet #3 Vad gör myndigheten med Sveriges krångligaste namn?

Musik

Anslag, blandade röster Nej, men här är många gubbar på väggen men det är inte alla gubbar. För att den första gubben, mannen, utsågs 1477 som universitetskansler för Uppsala universitet.

Vad sa du?

1477, det året som Uppsala universitet bildades så utsåg man en kansler. En slags styrelseperson eller överinspektör eller vad ska kalla det för Uppsala universitet. Sen 1666 när Lunds universitet bildades fick man sin egen universitetskansler. Men ett par hundra år senare, 1859, så blev det en gemensam kansler för de två universiteten. Sedan har kanslern haft lite olika roller och kommit ur lite olika miljöer genom åren. Ibland har det varit en myndighet sammankopplad med uppdraget som kansler ibland inte. Så här ser vi ju män i första hand. Det finns kvinnor här från de senaste decennierna men män från kyrkan, från kungamakten, från politiken och från akademien. Det har varierat över tid hur det har sett ut.

Just titeln universitetskansler. Vad sa du 1400?

1477. Den har funnits sedan 1477en har vi nu då . Sedan så upphörde den 2017 som chefstitel för den här myndigheten och det finns ingen universitetskansler idag.

Utan Annika du är vadå för Universitetskanslersämbetet?

Jag är tillförordnad generaldirektör för Universitetskanslersämbetet. Sedan december förra året. 2022.

Ska vi gå och sätta oss?

Ja.

Programledare Hej och välkomna till Ämbetet, en podd om högre utbildning signerad Universitetskanslersämbetet, jag heter Urban Göranson.

I det här tredje avsnittet av Ämbetet tänkte vi faktiskt vända blicken inåt och berätta om Universitetskanslersämbetets egen verksamhet. Ja, vad är Universitetskanslersämbetet för myndighet egentligen? För många så kanske vi bara är myndigheten med det där allra krångligaste namnet av alla: Universitetskanslersämbetet, eller UKÄ som vi själva säger här internt hänt och som vi också syns om i vår gul, blå, lila logotyp.

Det sägs att vi säkrar och granskar Sverige som kunskapsamhälle men vad innebär det? För att bringa klarhet i vad Universitetskanslersämbetet gör så möter vi olika medarbetare från Universitetskanslersämbetet och så tar vi reda på hur Universitetskanslersämbetet låter.

Men nu så välkomnar Ämbetet Universitetskanslersämbetet tillförordnade generaldirektör, Annika Pontén. Välkommen Annika!

Annika Pontén Tack så mycket!

Programledare Jag måste fråga, vi nämnde i inledningen här, vi har ett väldigt krångligt namn och vi gör det enkelt för oss själva. Vi säger UKÄ men egentligen heter vi Universitetskanslersämbetet. 27 bokstäver. Lika många bokstäver faktiskt som det var porträtt inne i rummet där vi tittade på de föregående kanslerna här.

Det här krångliga namnet är det någonting du får kommentera?

Annika Pontén Inte i våra vanliga kontakter med dem vi jobbar med, universitet och högskolor och andra myndigheter utan då vet man vad Universitetskanslersämbetet är för någonting. Man vet också mycket väl vad UKÄ är för någonting. Men det är klart i kanske lite mer sociala sammanhang så får jag förklara vad det är. Det är ju inte bara långt utan en riktig tungvrickare också, så jag brukar kommentera det innan jag får frågor. Så visst det är lite krångligt att uttala.

Programledare Men Annika, om vi går tillbaka till huvudfrågan. Vad är UKÄ? Vad har vi för huvudsyfte?

Annika Pontén Man kan säga att vi är en myndighet som jobbar för granskning och uppföljning av universitet och högskolors verksamhet. Det är den korta versionen. Sedan har vi flera olika uppdrag, som vi granskar till exempel lärosätenas kvalitetssäkringssystem. Vi granskar enskilda utbildningars kvalitet, vi beviljar examenstillstånd, vi gör andra typer av utvärderingar, vi utövar juridisk tillsyn över lärosätena - ser till att de följer lagar och regler och att de följer sina egna regler. Vi granskar lärosätenas resursutnyttjande. Och så jobbar vi också med analys, uppföljning och olika typer av regeringsuppdrag och vi har ansvar för den officiella statistiken om högskolan. Det är våra huvuduppdrag. Vi jobbar också med chefsutvecklingsfrågor som handlar framför allt om att vi jobbar i relation till rektorerna på lärosätena och kompetensutveckling för dem.

Programledare Det är ju stora saker. Vad innebär allt det här då? Vad faller ut ur det?

Annika Pontén Det som faller ut är en mängd olika resultat av väldigt olika karaktär. Det kan ju vara allt ifrån våra utbildningsutvärderingar där vi konstaterar att utbildningen kanske inte håller den kvalitet som de borde hålla. De allra flesta håller ju hög kvalitet som de ska göra enligt högskolelagen men då får du ju det konsekvenser. Det blir ett resultat som får konsekvenser och juridisk tillsyn där uttalar vi oss om olika företeelser så tydligt och så som vi kan för att argumentera för vår sak. Men så har vi också en mängd kunskapsunderlag som är mycket mer mångfacetterade och där vi gör bedömningar och där vi tittar på helheten och försöker titta på systemet vi verkar i som har med högre utbildning och forskning att göra. Det är mycket olika typer av resultat som kommer ut.

Programledare Så allt är helt enkelt så som det också står på vår hemsida? Att säkra vårt kunskapssamhälle i Sverige.

Annika Pontén Ja precis.

Förledet till den där devisen, vår vision, är ju granskning för utveckling. Vi säkrar Sverige som kunskapssamhälle. Och det där granskning för utveckling är ganska viktigt för det handlar om vårt förhållningssätt till det vi gör. Vi vill ju att det vi gör ska bidra till utveckling av lärosätenas verksamhet men också av högskolan i Sverige, högre utbildning och forskning i Sverige. Så därför så vill vi ju inte att våra resultat ska vara stumma, ja eller nej, utan det ska finnas mer utvecklade resonemang. Vi ska kunna bidra genom det vi producerar. Vi har ju också ett mål som handlar om att våra resultat ska vara till nytta för högskolesektorns utveckling och det där nyttoperspektivet vägleder oss i vad vi gör och hur vi gör saker. För vi ska bidra till utveckling och Sverige som kunskapssamhälle.

Programledare Kan du säga någonting, Annika, om hur vi är organiserade? Vem är vår chef och hur är UKÄ i sig organiserat?

Annika Pontén Vår chef är ju utbildningsministern, som är hans titel, han är också då minister för högre utbildning och forskning, Mats Persson. Så vi ligger direkt under utbildningsdepartementet. Vi själva är organiserade på det sättet att vi har ett antal avdelningar som jobbar med våra sakverksamheter, våra uppdrag från regeringen. Det tre stycken avdelningar och sen så har vi en avdelning för verksamhetsstöd som hjälper oss att sköta oss som myndighet och ser till att vi klarar alla de uppdragen som också är en omfattande och där vi måste ha god kompetens. Så att vi är organiserade på det sättet utifrån våra huvudverksamheter och så har vi också ett insynsråd som skall utöva insyn över verksamheten. Men det generaldirektören som fattar besluten, så vi har ingen styrelse. Det kan också vara lite intressant att veta för det finns ju myndigheter som har styrelser och de som inte har det.

Så det är så det ser ut sedan 2013. Då finns ju den här versionen av Universitetskanslersämbetet.

Programledare Vad hände 2013?

Annika Pontén 2013 eller snarare 2011 så tillsattes det en utredning där man ville se över myndighetsstrukturen kring högre utbildning och efter den utredningen kan man säga att tre huvudsakliga myndigheter blev två. Det var tre tidigare myndigheter som blev Universitetskanslersämbetet respektive Universitets- och högskolerådet och där uppgifterna delades upp oss emellan.

Programledare Annika, vilken är den vanligaste missuppfattningen om Universitetskanslersämbetet?

Annika Pontén Det finns egentligen två skulle jag säga. Den ena handlar om, det kanske är de som är lite längre ifrån vår verksamhet, som handlar om att man tror att vi är en slags mellanstruktur mellan utbildningsdepartementet och lärosätena. Det vill säga att vi styr hela huset man gör. Att vi kan så att säga påverka det som de gör, men vi har ju uppgifter i relation till lärosätena. Vi är inte någon mellanstruktur.

Den andra missuppfattningen är väl att vi så att säga bara är en granskande myndighet. Vi är ju väldigt mycket en kunskapsbyggande myndighet utifrån statistik, utifrån analys, utifrån olika utvärderingar och tillsynsuppgifter som vi gör så försöker vi bygga kunskap. Så när vi är ute är det inte alltid vi kommer med de granskande ögonen utan också med den kunskapsbyggande blicken.

Programledare Stort tack, Annika Pontén, tillförordnad generaldirektör på Universitetskanslersämbetet. Tack för att du kom till Ämbetet och gav oss den här stora bilden av Universitetskanslersämbetet. Du nämnde tidigare här Annika, att vi har några avdelningar och de här tre avdelningarna ska vi nu möta i fortsättningen av det här programmet. För nu ska vi stega in i verksamheten och höra vad som hände där. Leila Zoubir, Ämbetets reporter, har träffat Oskar Kindberg och Thomas Öst på utvärderingsavdelningen.

Reporter Ja, nu så sitter vi här tillsammans med Oskar Kindberg och Thomas Öst på UKÄ:s utvärderingsavdelning.

Och jag tänkte om vi skulle börja med dig Oskar om du skulle vilja presentera dig lite kort. Ja, berätta vad du gör på utvärderingsavdelningen.

Oskar Kindberg Ja, men det kan jag göra. Jag heter Oskar Kindberg som sagt och jobbar som utredare på utvärderingsavdelningen. Jag jobbar i utbildningsgruppen. Det betyder att det är jag som arbetar med våra utbildningsutvärderingar och våra provningar om examenstillstånd.

Reporter Och Tomas.

Thomas Öst Ja, Thomas Öst heter jag alltså och jag jobbar sedan några år tillbaka här på utredningsavdelningen också som utredare. Jag har då under senare år i alla fall främst varit involverad i lärosätesgranskningar. Jag har tidigare arbetat i alla typer av utvärderingar som vi gör och som vi kanske ska komma tillbaka till.

Reporter Jag funderar på, Thomas, om du skulle vilja berätta lite mer om utvärderingsavdelningen i stort. Vilken typ av utvärderingar ni gör till exempel?

Thomas Öst Vi har fyra olika typer av utvärderingar och som tillsammans utgör de här systemet för kvalitetssäkring som är det nationella systemet som vi har i landet. Det är dels lärosätesgranskningar och utbildningsutvärderingar och examenstillståndsprovningar och så kallade tematiska utvärderingar. Oskar nämnde lärosätesgruppen eller utbildningsgruppen som vi har och lärosätesgruppen ägnar sig i första hand åt i första hand åt lärosätesgranskningar och tematiska utvärderingar medan utbildningsgruppen företrädesvis håller på med utbildningsutvärderingar och examenstillståndsprovningar. Det är den uppdelningen vi har i arbetet här.

Om jag ska säga något om lärosätesgranskningar då så är det alltså utvärderingar av högskolors och universitets egna kvalitetssystem. Det vill säga deras rutiner och processer för interna granskningar av sina utbildningar som det är meningen att de ska göra med viss periodicitet.

Reporter Apropå det, du nämnde ett begrepp som alla kanske inte känner till: det nationella systemet för kvalitetssäkring.

Thomas Öst Ja, det nationella systemet för kvalitetssäkring är sammantaget det som vi här på UKÄ ägnar oss åt på utvärderingsavdelningen. De olika sätt tillsammans som vi utvärderar högre utbildning på. Det vill säga de fyra typerna av utvärderingar som du nämnde då. De utgör det här nationella kvalitetssäkringssystem.

Reporter Tack så mycket! Jag tänkte hoppa över till dig Oskar om du skulle svara på. Okej, vi har det här nationella systemet för kvalitetssäkring. Skulle du vilja svara på varför vi har det? Vad är syftet med att granska och utvärdera?

Oskar Kindberg Till att börja med är det viktigt att säga att lärosäten och UKÄ har ett gemensamt ansvar för att kvalitetssäkra högre utbildning i Sverige. Universitet och högskolor har själva ett ansvar för kvaliteten i sin verksamhet. Det avser både kontroll av den och kvalitetsutveckling. Vår uppgift är i sin tur att säkerställa att lärosätena tar det här ansvaret. Därför så granskar UKÄ kvalitén i ett urval av de utbildningar som bedrivs och vi granskar lärosätenas system för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Det gör vi för att det är viktigt för studenter och arbetsgivare och samhälle att all högre utbildning håller hög kvalitet.

Reporter Jättebra. Vad skulle du säga Tomas om det här sista liksom? Det underliggande syftet med det ni gör. Varför är det viktigt?

Thomas Öst Men det är ju så att nu är det visserligen så att vi inom lärosätesgranskningarna även granskar högskolors och universitets kvalitetssystem i avseende på forskning. Men förutom det då så är det ju faktiskt så att det är för studenterna skull och samhällets skull som gör våra utbildningar. Även lärosätesgranskningar och tematiska utvärderingar gör vi för att det ska leda till en så bra utbildning som möjligt. Hög kvalitet i högskolan och universitet verksamhet inverkar positivt på studenterna vilket i sin tur har en positiv inverkan på samhället i övrigt, arbetsgivare med flera. Så skulle jag vilja svara.

Reporter Tack! Oskar, jag tänkte på vad använder ni för metoder och hur gör ni rent konkret när det gäller din fråga här, utbildningsutvärderingar?

Oskar Kindberg Ja, nä men inte bara för utbildningsutvärderingar utan för alla våra granskningar så gör vi dem enligt en metod som vi har tagit fram i nära dialog med universitet och högskolor och andra delar av högskolesektorn. Inte minst med Sveriges förenade studentkårer och med företrädare från arbetsmarknaden. Men metoden ligger också i linje med internationella normer, den europeiska standarden, riktlinjerna för hur vi granskar och kvalitetssäkrar högre utbildning. Allt det här kokas sedan ned till vägledningar som riktar sig till lärosätena och de beskriver ramarna för våra granskningar. Granskningarna genomförs med kollegial bedömning och det betyder att vi låter experter i form av sakkunniga från universitet och högskolor, företrädare för arbetsliv och studentrepresentanter bedöma utbildningens kvalitet utifrån lite olika kriterier. De här sakkunniga.

Reporter Vad kan det vara för typ av yrkestitlar som de har?

Oskar Kindberg Det är väldigt olika beroende på vad vi granskar. En sakkunnig från ett universitet eller högskola kan vara professor eller lektor eller vara docentmeriterad. En företrädare för arbetslivet kan vara en VD på ett privat företag men också arbeta inom en annan myndighet eller kommunal sektor eller regional. Studenterna själva är ju studenter vid närliggande utbildningar eller på andra lärosäten.

Reporter Thomas, du berättade om det här med varför det är viktigt att UKÄ utvärderar och det jag tänkte på där om du skulle vilja utveckla lite mer om vad lärosätena får ut av våra granskningar?

Thomas Öst Ja, då kan man ju först och främst säga att vi har ju fått återkoppling från lärosätena. Vi har en hel del dialog med högskolor och universitet. Inte minst i samband med våra utvärderingar. Återkoppling som gör gällande att det har varit väldigt utvecklande för lärosätena att producera det underlag, bedömningsunderlag, som idéer in i form av självvärderingar inte minst. Vilket är alltså en från lärosätets egen författad beskrivning av deras kvalitetssystem när det kommer till lärosätetsgranskningar eller beskrivning av utbildningen av organisationen kring den när det kommer till utbildningsutvärderingar. Det har varit väldigt betydande för många lärosäten att behöva göra den genomgången och den skildringen när de måste så att säga framställa de här självvärderingarna. Det är väldigt positivt. Jag tror också att väldigt många tycker att processen som sådan är väldigt utvecklande för de som varit inblandade i det. En annan sak är ju detta att vi har förstått att de yttranden som våra utvärderingar resulterar i läses väldigt noggrant av lärosätena. Det är en väldigt viktig input till deras verksamhet, resultaten av våra utvärderingar.

Reporter Tack. Jag tänkte på när man har gjort en utbildningsutvärdering vad kan liksom ett lärosäte få för feedback eller omdöme från UKÄ?

Oskar Kindberg Rent konkret så är omdömet antingen att UKÄ kommer fatta beslut om att utbildningen håller hög kvalitet eller om att utbildningen har ifrågasatt kvalitet. Oavsett vad omdömet blir så får varje utbildning också utvecklande feedback i form av bedömarens yttrande annars sitter. För vi har ett tydligt utvecklingsfokus på våra granskningar.

Reporter Och vad händer då ifall en utbildning får omdömet ifrågasatt kvalitet? Vad händer sen?

Oskar Kindberg Men då följer vi upp utbildningen ett år efter att vi har fattat beslut och under det året så får lärosätet möjlighet att vidta åtgärder som kan rätta till de brister som bedömargruppen har identifierat. Efter det året så genomför vi en uppföljning och den går till på ett liknande sätt som själva utvärderingen. Vi har en bedömargrupp av sakkunniga och av arbetslivsföreträdare och studentrepresentanter som bedömer lärosätenas åtgärder och om åtgärderna är tillräckliga för att utbildningen ska kunna hålla hög kvalitet.

Reporter Är det någonting mer som någon av er skulle vilja lägga till när det gäller just mer konkret när det gäller hur granskningarna går till eller vad ni använder för metoder och så?

Thomas Öst Jag skulle kunna säga att, som Oskar redan har nämnt, så anlitar vi alltid sakkunniga och jag tycker det är viktigt att framhålla att det är ju deras bedömningar alltid som vi gör. Sedan bidrar vi utredare med, förutom det rent administrativa då i samband med att utvärderingen pågår, så försöker vi ju då att som vi säger, att kalibrera yttranden så att det inte är fråga om orättvisa bedömningar eftersom det är olika bedömargrupper som anlitas från fall till fall. Vi skapar gemensamt de yttrandena som är resultatet av våra utvärderingar. Jag vill särskilt betona att det är bedömargruppens omdömen som vi skapar en så bra text som möjligt kring då.

Reporter Oskar, vad skulle du säga är roligast eller bäst med jobbet på utvärderingsavdelningen på UKÄ?

Oskar Kindberg Ja, men det bästa är ju såklart att få vara med och bidra till utvecklingen i högskolesektorn och förlängningen landet som helhet. Men det är också väldigt roligt att få arbeta med de olika bedömargrupperna. Få en inblick i lärosätenas vitt skilda verksamheter. Kunna se vad som pågår på lärosätena i Sverige.

Reporter Om du skulle vilja utveckla det här med just, ja, vad ska man säga det roliga i samhällsnyttan?

Oskar Kindberg Ja, men det går ju att argumentera för, som Thomas var inne på, att våra granskningar inte syftar till att gynna lärosätena mest utan att det är studenterna och i förlängningen samhället som får den största delen av den här kakan. Dels så säkerställer man att studenterna har de kunskaper som behövs inom särskilda områden. Dels i form av att stärka demokratin men också hållbar utveckling som gynnas av att människor har en god utbildning och därigenom bättre förutsättningar för att delta i samhällslivet.

Thomas Öst Lite likhet med Oskar här då så tycker jag väl att det de intervjuer och när det gäller lärosätesgranskningar så gör vi även platsbesök fysiskt på de respektive orterna då är väldigt stimulerande och spännande och intressant att träffa på de här personerna från högskolesektorn som blir intervjupersoner då. Både studenter, ledning och lärare. Sedan har jag personligen en liten passion när det gäller att skapa de perfekta texterna, så jag är väldigt förtjust i de här avslutande momentet av en utvärdering. När man ser det färdiga yttrandet ta form. Jobba med texter överhuvudtaget tycker jag är väldigt fascinerande och kul. Så att för mig personligen så är det en liten favorit under processen. Och en viktig del i processen.

Reporter Tack så mycket till er. Thomas Öst och Oskar Kindberg, båda på utvärderings avdelningen på UKÄ.

-Tack för att vi fick komma.

Programledare Det var Ämbetets reporter Leila Zoubir som alltså träffat Oskar Kindberg och Thomas Öst från Universitetskanslersämbetets utvärderingsavdelning. Och här i Ämbetet har vi åter fått nytt besök. Välkomna säger vi nu till Mikael Herjevik och Marie Stern Wern.

-Tack. Tack.

Programledare Ni är båda erfarna jurister och jobbar på Universitetskanslersämbetets juridiska avdelning. Vad har den juridiska avdelningen för funktion på Universitetskanslersämbetet?

Mikael Herjevik Ja, vi arbetar med flera olika saker. Vi arbetar med tillsyn av universitet och högskolor och vi ger också kanslistöd åt två självständiga nämnder. Överklagandenämnden för högskolan och Högskolans avskiljandenämnd som Marie ska berätta lite mer om strax. Sedan ger vi också internjuridiskt stöd åt UKÄ:s övriga avdelningar. Till exempel utvärderingsavdelningen som vi hörde om nyss.

Programledare Ni delar information med varandra höll jag på att säga, men framför allt så utövar ni tillsyn. Hur går den här regeltillämpningen till när ni utövar tillsyn på lärosätena?

Mikael Herjevik Tillsynen innebär att vi kontrollera att universitet och högskolor följer lagar och andra bestämmelser. Det kan handla om högskolelagen, högskoleförordningen, förvaltningslagen eller andra nationella bestämmelser. Vi granskar även att lärosätena följer sina egna lokala regler. Det handlar alltså om juridisk tillsyn.

Programledare Kan du ge exempel på vad det skulle kunna vara?

Mikael Herjevik Ja, vi har ju lite olika arbetsmetoder. Vi tar emot tillsynsanmälningar från framförallt studenter men även från andra personer och till exempel studentkårer. En annan metod är ju lärosätetillsynen där vi granskar lärosätenas regeltillämpning inom flera olika områden och tar stickprov på hur de hanterar olika ärenden. Men vi ger också ut rapporter och vägledningar till stöd för lärosäten om hur man ska hantera olika frågor. Och sen kan också lärosätena begära förhandsbesked om hur vi tolkar olika nationella bestämmelser.

Programledare Men vad krävs för att er avdelning här på Universitetskanslersämbetet ska utreda en tillsynsanmälan?

Mikael Herjevik Ja, UKÄ är ju inte skyldigt att utreda alla utan vi avgörsjälva vilka som ska utredas. En grundläggande förutsättning för att vi ska utreda en anmälan är att man först har försökt lösa problemet i dialog med lärosätet. Är man student kan man till exempel ta upp problemet med berörd lärare i första hand. Hjälper inte det får man lyfta problemet högre upp i inom lärosätet. Till exempel till prefekten och ytterst får vända sig till rektor.

Programledare Och vad kan konsekvenserna bli då?

Mikael Herjevik Ja, om man inte har lyft frågan eller uttömt alla möjligheter så kommer vi inte utreda. Vi vill ju ge lärosätena en chans att först själva lösa problemen innan man kommer till oss.

Programledare Mikael, finns det ärenden som ni får in som ni inte utreder?

Mikael Herjevik Det händer att vi får in klagomål på betyg men det är inte vår uppgift att överpröva betyg som studenter får på olika kurser. Vi kan inte ha synpunkter på examinatorns bedömningar ut av en students prestationer och utreder inte heller frågor som hanteras och andra myndigheter. Till exempel diskrimineringsfrågor de hanteras ut av DO, diskrimineringsombudsmannen. De beslut som ni fattar då, utifrån de ärenden som ni tar upp, går de att överklaga?

Programledare Man kan inte överklaga UKÄ:s beslut i tillsynsärenden. Det går inte. Så det är friande eller fällande för den?

Mikael Herjevik Det vi kan göra är, att om vi konstaterar att man har brutit mot de bestämmelser, agerat olämpligt så kan vi kritisera ett lärosäte. Och då utgår vi från att man rättar till eventuella problem.

Programledare Vart publiceras, hittar man de här handlingarna som juridiska avdelningen producerar?

Mikael Herjevik Ja, man hittar våra vägledningar och rapporter på vår webbplats. Där kan man blanda titta vår vägledning Rättssäker examination som är väldigt nedladdad.

Programledare uka.se, är alltså hemsidan för Universitetskanslersämbetet.

Vi går vidare med något som jag känner mest som ÖNH och HAN. Förutom era tillsynsuppdrag så finns det också två nämnder kopplade till Universitetskanslersämbetet som juridisk avdelningen jobbar med. Marie, berätta vad är det här?

Marie Stern Wern Ja, det är alltså två statliga självständiga myndigheter som vi, nämndmyndigheter kallas det då, som vi ger kanslistöd eller vi hjälper handlägga ärendena åt. Det ena är Överklagandenämnden för högskolan som ofta förkortas ÖNH. Den andra är Högskolans avskiljandenämnd som ofta förkortas HAN. Det här kan man se i deras webbadresser för det ena har han.se och den andra har onh.se. Vi är värmyndighet åt dem och vi handlägger deras ärenden och tar fram beslutsförslag till de här nämnderna. Båda nämnderna består ju av folk från lärosätena och folk från olika verksamheter och naturligtvis så är det ju studenter som sitter i de här nämnderna också. De är väldigt olika. Överklagandenämnden är överinstans inom den statliga högskolesektorn, när man prövar till exempel beslut om behörighet när man antas eller om man inte får examensbevis eller om man får avslag på sin ansökan om tillgodoräknande men också alla anställningar inom statliga universitet och högskolor utom doktorandanställning och en liten speciell till. Så att det är en stor verksamhet.

Programledare Det är tunga frågor för den det handlar om.

Marie Stern Wern Ja, det är det. Det är det verkligen för man vill in på högskola och man vill plugga eller att man vill tycka att man har de här kunskaperna redan och vill inte läsa en kurs eller om man ville verkligen ha det här jobbet. Den här anställningen. Det kan ju vara allt från it-tekniker till professor när det gäller anställningarna. Och det är många ärenden. Redan nu så har vi fått in upp mot 3.500 ärenden till Överklagandenämnden i år. Vi har faktiskt haft en ökning i år. Det är många som vill läsa på högskolan, det är antagning det gäller. Nu är vi precis i slutfasen av att det intensivt arbete med antagningsärenden från nämnden. Det var jättemånga. Så de här ärendena kommer till ÖNH och sen så har er avdelning personal som tar sig an de ärendena.

Programledare Går de ärendena att överklaga?

Marie Stern Wern Inte till överklagandenämnden för Överklagandenämnden är alltså sista instans. Det anses vara en domstolsliknande nämnd. Ordföranden är en domare, hovrättslagmannen Amina Lundqvist heter hon finns på Svea hovrätt till vardags. Anna är jurist och som jag sa tidigare, andra jurister och ledarmöter från verksamheten universitet och högskolor. Så att det går inte att överklaga.

Programledare Vi har också den andra nämnden. HAN.

Marie Stern Wern Ja! Avskiljandenämnden. Det är ju en helt annan verksamhet än Överklagandenämnden för högskolan. Där handlar det om studenter, de är redan studenter, alltså inne på utbildningen men på något vis så innebär de, finns det en risk att de kan skada andra på utbildningen. Det finns att vissa kriterier, rekvisit som vi jurister säger, men vissa kriterier uppställda för att man ska kunna bli avskiljd. Antingen så har man en psykisk störning eller så har man ett allvarligt missbruk. Eller ett missbruk. Eller så har man begått allvarlig brottslighet. Och sen dessutom ska det finnas en risk för att man kan skada någon på utbildningen. Där har vi inte så många ärenden. Tack och lov. För det här är ju ganska svåra ärenden. Det är ingripande så att vi ligger mellan fyra och sex ärenden per år. Där är vi första instans och de besluten är överklagbara till förvaltningsrätten. På samma sätt som i ÖNH är det en domare som är ordförande i nämnden och det finns också läkare och en student och representanter för högskolan och verksamheten. Så ser det ut med dem och de är väldigt känsliga de ärendena. Och jag kan lägga till också kom jag på nu på slutet vad gäller båda de här nämnderna. Det är inte bara statliga universitet och högskolors beslut som vi kan ta hand om. Det händer också att man kan överklaga eller anmäla för avskiljande studenter, studerande, inom yrkeshögskolan. Det är inte statligt och det ligger inte under högskolelagen utan har helt egen lagstiftning. Nu finns det några få beslut som kan överklagas till Överklagandenämnden men om det är en offentlig utbildningsanordnare av en yrkeshögskoleutbildning så kan de begära att även en studerande på en yrkeshögskoleutbildning ska avskiljas. Så där är. Man kan väl säga att nämnderna är bredare på det sättet än övriga UKÄ som bara håller på med universitetet och högskolor. Det är speciella ärenden i den senare, avskiljandenämnden. Det är väldigt speciellt och tragiskt.

Programledare Det är ju en enorm tyngd i de här sakerna som juridiska avdelning jobbar med. Utöver tillsynen, som är stor i sig att ganska lärosätena så att säga ifrån vad som händer där, att de följer lagar och att regler tillämpas, så har ni också den här plikten så att säga att ta hand om saker som händer personligen. Doktorander, studenter vad det nu är som de drabbas av. Och det här sista du nämnde som HAN. Ni måste väl ändå få in väldigt mycket frågor. Vad är vanliga frågor som skickas till juridiska avdelningen?

Mikael Herjevik Ja, det stämmer att vi får många frågor till oss. Vi har ju en särskild funktion som heter Fråga juristerna där man kan ställa frågor om regler till oss. Och där får vi in många frågor och ofta rör det sig om något problem man har så man undrar lite om vad reglerna säger kring det här. Ofta rör det sig om examinationer. Alltså prov om de har gått rätt till eller liknande frågor. Det kan också röra frågor kring antagning.

Ja, alltså överklagandenämnden får ju också in frågor men där är det ju också så att nämnden uttalar sig bara genom sina beslut. Så att vill man ha svar på en fråga som inte handlar om hur man gör för att överklaga så får man överklaga så får vi se vad nämnden trycker i ett ärende.

Programledare Tack, Marie Stern Wern och Mikael Härjevik för att ni vill vara med i Ämbetet och ge oss den här inblicken i Universitetskanslersämbetets juridiska avdelning.

Och här i Ämbetet nu så finns Sofia Berlin Kolm. Välkommen Sofia. Sofia du tillhör den kanske största avdelningen på UKÄ, analysavdelningen, där du är gruppchef för utbildnings- och forskningsgruppen. Det låter som att ni väldigt många som jobbar på den avdelningen. Totalt är vi 120 anställda på UKÄ men kan du berätta lite inledande om analysavdelningen?

Sofia Berlin Kolm Ja, men absolut. Ja, vi är cirka 35 medarbetare på analysavdelningen idag. Vi har växt väldigt mycket de senaste åren och vi är ju indelade i tre olika grupper. Det är statistikgruppen, kompetensförsörjningsgruppen och utbildnings- och forskningsgruppen.

Programledare Vad är analysavdelningens huvudsyfte då?

Sofia Berlin Kolm Vi följer upp och analyserar utvecklingen och trender inom den svenska högskolan. Sen ansvarar vi också för granskningen av effektiviteten och inte minst så ansvarar vi också för all officiell statistik inom högskoleområdet. Innan vi nämner något mer om statistiken.

Programledare Vad sa du innan, att ni också granskar effektiviteten och vad är det?

Sofia Berlin Kolm Ja, det är en ganska svår fråga faktiskt måste jag säga. Nej, men det handlar ju om att, ja men, att verksamheten vid lärosätena bedrivs effektivt. Att de använder resurserna rätt? Ja till exempel. Och det gör vi på lite olika sätt. Det skulle kunna vara till exempel hur genomströmningen ser ut på olika utbildningar. Hur många av alla som är nybörjare på någon utbildning som faktiskt också tar examen. Det är ju också en form av effektivitet. Man kanske inte vill att jättemånga ska hoppa av utbildningen. Det är inte så jätteeffektivt. Då samlar ni in sådan data som ni då publicerar? Ja, då använder vi statistik från, som vi beställer från SCB, för att kunna undersöka sådana här fenomen då.

Programledare Ni har ju ett stort syfte i alla fall när det gäller statistikdelen. Kan du berätta mer om det?

Sofia Berlin Kolm Ja, det har vi ju i och med att vi är en myndighet som ansvarar för officiell statistik. Då ställer det vissa krav på oss då hur vi säkerställer den högsta tänkbara kvaliteten i den statistik som vi som tillhandahåller. Vi har ju en tjänst kan man säga på vår webb, UKÄ:s hemsida, som heter högskolan i siffror där då medborgare kan komma åt all tänkbar statistik om både utbildning av forskning.

Programledare Kan du ge exempel?

Sofia Berlin Kolm Till exempel på kan man titta på hur många som var nybörjare på olika yrkesexamensprogram en viss termin till exempel och jämföra då bakom i tiden. Så kan man se då trender i hur de här antalet nybörjare har förändrats över tid till exempel. Blir du själv förstummad ibland över hur du ser trenderna går eller? Ja, det kan man bli. Jag menar, vi har ju haft ett stort regeringsuppdrag då där analysavdelningen var ansvarig för som handlar om att titta på hur pandemin påverkade högskolans olika verksamheter. Där till exempel tittar vi på antalet nybörjare då under pandemin och jämförde med innan och då kunde vi konstatera, att antalet nybörjare ökade väldigt mycket som resultat av att högskolan byggdes ut under pandemin. Så det kunde man häpna över. Sedan har vi se att antalet har minskat efter pandemin. Återgå till det det var innan. Så där ser vi tydliga pandemieffekter på olika uppgifter och statistik. Det där är ett exempel men ni har många många exempel på statistik som ni redovisar på uka.se.

Programledare Ja, verkligen. Var får ni era uppdrag ifrån då? Du nämnde regering tidigare, ett regeringsuppdrag. Hur kan det se ut?

Sofia Berlin Kolm Oftast, det mesta om vårt arbete handlar om regeringsuppdrag som vi får från utbildningsdepartementet. Då kan de be oss följa upp någonting. Det kan vara satsningar som regeringen har gjort eller andra saker och då behöver vi liksom rapportera det inom en viss tid. Så är oftast regeringsuppdragen. De kan vara ganska öppet formulerade, att vi själva bestämmer hur vi ska ta oss an det här regeringsuppdraget. Det kan allt från ett kvartal till två år kanske? Ja, det kan vara uppemot 10 år faktiskt. Mindre än ett år och upp till 10 år. Då kan det vara flera olika delrapporteringar man får göra. I pandemiuppdraget till exempel, då gjorde vi fyra stycken delrapporteringar. Då var det liksom så vi lade upp det här arbetet. Då skulle vi löpande informera departementet och då så gjorde vi det genom fyra delrapporteringar.

Programledare Med anledning av att ni liksom ska säkerställa också all data ni får in, all statistik, då måste den ju granskas och gå efter vissa metoder gissar jag, för hur man kan säkerställa den. Hur jobbar ni där?

Sofia Berlin Kolm Vi har väldigt noggrant utformade rutiner för hur vi ska kvalitetssäkra vår statistik. Så det är ju väldigt, det följer ju speciellt liksom uppställda processer då så att vi verkligen liksom har den högsta kvaliteten. Så det är väldigt viktigt för oss att vi har hög trovärdig när det gäller vår statistik.

Programledare Men ni gör ju inte all den här datan själva utan ni får ju in den.

Sofia Berlin Kolm Vi får den från Statistiska centralbyrån, SCB. Den mesta av vår statistik kommer därifrån. Vi gör även vissa insamlingar, speciellt rörande den ekonomiska statistiken den kommer direkt från lärosätena men det är ju SCB som tillhandahåller statistiken till oss. Så vi har ett väldigt nära samarbete med dem.

Programledare

Sofia Berlin Kolm Hur många sådana här myndigheter finns det i Sverige? Ja, det är ju trettiotal statistikmyndigheter.

Programledare Ni är en av dem då. Sofia, ni har ett flagskepp också. Ni är väldigt stolta över en produkt som ni ger ut. Årsrapporten.

Sofia Berlin Kolm Det stämmer.

Programledare Berätta, vad innehåller den eller är det som vilken årsrapport från vilket aktiebolag som helst?

Sofia Berlin Kolm Det skulle jag väl inte säga. Nej. Vi är väldigt stolta över vår årsrapport som vi publicerar årligen i juni. Där samlar vi statistik och uppgifter och analyser om hela högskoleväsendet. Vi fokuserar på det senaste årets uppgifter men vi ofta liksom tillbakablickar och jämför över tid, så vi ska kunna liksom se trender och tendenser i liksom hur saker och ting utvecklas. Så mycket handlar om, vi tittar då på uppgifter liksom samlade uppgifter för alla lärosäten men om man är intresserad av specifika lärosätessuppgifter då producerar vi också tabeller på uka.se. Där kan man jämföra sitt lärosäte med andra rörande en mängd olika uppgifter.

Programledare Så årsrapporten sammanställer de nationella högre lärosäten i den totalen med många aspekter så man får in i?

Sofia Berlin Kolm Ja, exakt så.

Programledare Varför är ni så stolta över den då?

Sofia Berlin Kolm Alltså den har funnits i många år och jag tror faktiskt att vi firade 40-årsjubileum förra året. På analysavdelningen är den en viktig produkt i och med att det är väldigt många medarbetare som tillsammans arbetar med den här produkten. Det är väldigt intensivt arbete på våren och det följer ju ett schema för att vi ska hinna bli färdig med den till i juni. Så att vi är stolta över den eftersom, ja men, det är ju ett väldigt viktigt område. Det är ett stort område, liksom högre utbildning och forskning, och hur vi arbetar med den är vi stolta över. Att vi liksom kan leverera den här produkten till sektorn år efter år.

Programledare Den mesta informationen, eller nästan allt som ni publicerar, den går ju ut i digital form på hemsidor så att säga, eller Pdf-filer och liknande, men årsrapporter den trycks ju och ges ut som en bok. Har ni fler tryckta utgåvor som ni publicerar?

Sofia Berlin Kolm Ja, inte längre så väldigt många men vi har även en engelsk version av vår årsrapport. Det är inte en riktigt en liksom kortversion men vi publicerade en rapport också med syfte att vara mot målgruppen av de som är engelskspråkiga på svenska lärosäten och en internationell publik. Så det är lite mindre bok men den är också väldigt viktig. Man kan dela ut den, ta med den när man är på resor. Så den kommer också varje år och årsrapporten, den engelska årsrapporten för 2023 kommer nu i december. Så den arbetar vi med nu för fullt.

Programledare Sofia, de roligaste då med ditt jobb vad du skulle säga att det är?

Sofia Berlin Kolm Att jobba just på analysavdelningen här på Universitetskanslersämbetet. Det är ju tveklöst alla kompetenta medarbetare, att få vara och vistas tillsammans med de och få ta del av deras stora kompetens och intresse för sitt arbete och höga kvalitetstänk. Det är roligt att prata om de här frågorna med dem. Arbeta och samarbeta med dem. Så att det är det roligaste.

Programledare Härligt! Stort tack, Sofia Berlin Kolm för att du gästade Ämbetet här. Du är alltså gruppchef på analysavdelningen. Nu ska vi ta reda på vad som kan hända med den information som till exempel analysavdelningen publicerar på UKÄ:s hemsida, uka.se.

Programledare Hej, Erik Karlsson! Hej! Hej!
Du har kommit hit som en liten udda fågel i det här avsnittet om UKÄ:s verksamhet men innan vi kommer till varför du är här så tänkte jag att du först får ge en liten bild av dig själv. Vad du gör här på, UKÄ, Universitetskanslersämbetet?

Erik Karlsson Absolut. Jag är anställd på utvärderingsavdelningen. Jag började jobba här 2018. Men jag har inte arbetat på utvärderingsavdelningen på cirka två år, utan jag är för närvarande utlånad till verksamhetsstöd, it-avdelningen. Det jag gör tillsammans med några andra kollegor och våra konsulter jobbar med Public360. Försöker utveckla, konfigurera, systemet för att det ska fungera så bra som möjligt för samtliga avdelningar. Så det har jag gjort de senaste två åren.

Programledare Nu Erik är du här för att demonstrera hur Universitetskanslersämbetet låter. Berätta om dina tonsättningar av UKÄ:s skriftliga rapporter.

Erik Karlsson Ja, det låter väldigt pretentiöst med tonsättningar i det här sammanhanget. Jag har alltså länge haft ett privat elektroniskt musikintresse. Varit intresserad av elektronisk musik. Jag

jobbar som discjockey på kvällar och helger. Har gjort det i många år och har då också producerat egen musik under flera år. Och då talar vi alltså techno och mer specifikt Psytrance är själva genren då för att vara lite precis.

Programledare Det är du rör dig så att säga? Är du ute och spelar på dansställen då i Stockholm?

Erik Karlsson Precis. Jag är ute och spelar på klubbar och ute och spela på det som kallas för rave. Mycket på sommaren när man är ute i Nackareservatet i skogen och för oväsen då.

Programledare Du är en sådan där som polisen kommer och stänger av klockan tre på natten?

Erik Karlsson Jag är en sådan där ja. Det har hänt, det har hänt men vi försöker, vill jag väl förtydliga, vara väldigt försiktig och inte störa grannar. Vi brukar vara långt ute i skogen så att säga.

Programledare Hur kommer du på den här idén att sätta toner på UKÄ:s rapporter?

Erik Karlsson Jo, då är det så här att den typen av musik som jag producerar den är, vad ska man säga, den är randomiserad snarare än skriven eller komponerad. Ni kommer få höra kanske litet exempel här. Så att jag behövde helt enkelt ett sätt att komma på rytmer. Som inte jag själv behövde komma på. Då så jobbade vi för ett antal år sedan, jag en kollega, med ämneslärarutvärderingen och det var ganska mycket jobb. Det blev mycket heljobb och så vidare. Vi satt och redigerade de här yttrandena då som vi arbetar med och vi hade hundratals sådana här yttranden och olika versioner, olika utkast och helt ärligt så blev vi ganska trötta på de där. Så jag kände plötsligt att, för att skapa lite livsglädje så skulle jag behöva använda dem här till någonting. Och då insåg jag att det finns programvaror idag som kan översätta texter, skriven text, till vi kan säga noter men egentligen är det rytmer. Man kan till exempel förklara det med att vi har ett ord med, du har ett stycke att säga ett ord med tre bokstäver och sedan är det mellanslag och sen är det ett ord med fem bokstäver. Det datorn gör då är att den plockar ut, två D:n efter varandra kan betyda lång paus. Ett mellanslag kan betyda kort paus. Ett E kan betyda en lång ton. Ett F kan betyda en kort ton. Så då kan man ta vilken textmassa som helst.

Programledare Även siffror?

Erik Karlsson Även siffror skulle fungera. Vilka tecken som helst egentligen. Det kan vara precis vad som helst men då eftersom jag jobbar här så tyckte jag att det var roligare då och kanske använda något material härifrån. Så att det jag gör att jag tar den här textmassan och lägger in det i den här programvaran. Klickar på en knapp och då får jag ut en MIDI-fil som man säger, en fil som musikprogram kan läsa och då har den skapat en rytm. Det den inte har skapat är tonalitet. Så om jag till exempel då vill ha en låt som går i G då flyttar jag tonerna till G. Så det är rytmen inte melodin

som jag tar, kan man säga, och sedan skapar jag en melodi utifrån rytmen. Hela poängen är då som sagt var, att den här rytmen ska vara väldigt oförutsägbar till skillnad från annan musik som bygger mer på förutsägbarhet. Därför komponerar man den då själv. Det här är lite motsatsen till det.

Programledare Rytmen får bestämma och sen MIDI-impulserna som egentligen är elektriska signaler.

Erik Karlsson Precis.

Programledare Är det där då som du bestämmer vilka ljud som ska låta också?

Erik Karlsson Ja, exakt. Så jag kopplar den här MIDI-filen i min musikprogramvara till en synth och sen så gör jag då ett ljud i synten. Jag designar själv ljudet och sedan så bestämmer MIDI-filen när det här ljudet ska spela. Och sen så lägger jag på trummor och bas och andra typer av ljud. Så det är inte så att hela kompositionen är inte producerad av UKÄ-text. Men det som då kallas för leads eller liksom melodin är i mina fall oftast komponerade av sådan här UKÄ-text.

Programledare Ska vi ta och lyssna på något?

Erik Karlsson Absolut, det kan vi göra.

Programledare Vad hör vi då?

Erik Karlsson Då hör vi ett stycke som jag har specialkomponerat för den här intervjun som bygger på ett stycke som du Urban skickade till mig från visst är det årets årsrapport? Ja det är det. 2023. Årsrapport 2023, kom i juni. Då gjorde jag följande av den rapporten.

Programledare Det här är väldigt blippit. Är så här det låter alltihopa eller hur är det?

Erik Karlsson Nej, det här är första steget så att säga. Det här är då själva MIDI-filen. Pipen är antingen ton eller paus eller längre ton eller längre paus. Då gör man en loop av det. Sedan designar jag ett synth-ljud till detta.

Programledare Då händer det någonting.

Erik Karlsson Precis. Här kan vi då höra att synth-ljudet skapar mer av en melodi. Så jag bygger alltså mina melodier på ljud snarare än tonalitet. För de som eventuellt är musikintresserade av lyssnarna. Och sen, det sista steget är att jag skapar trummor, bas, allting som är runt omkring och då kan det låt så här.

Programledare Det svänger ju trots allt! Har du använt det här på dansgolvet?

Erik Karlsson Inte just det här då som jag designat för intervjun. Men jag spelar det här nästintill varje helg. Absolut.

Programledare Wow! Så UKÄ hörs ute på klubbarna i Stockholm då? Har du någon favorit?

Erik Karlsson Jag brukar säga att den senaste låten jag håller på med alltid är min favoritlåt. För att annars verkar konstigt då. Jag har i dagarna precis släppt en produktion som bygger på ett yttrande från sjuksköterskeutvärderingen som heter Peak. Den ligger på Spotify för de som är intresserade av att lyssna.

Programledare Stort tack Erik Karlsson för att du kom hit och lät oss verkligen njuta, eller inte det är upp till var en, absolut, av dina tonsättningar av Universitetskanslersämbetets rapporter. Stort tack till alla övriga medarbetare på Universitetskanslersämbetet som gästade Ämbetet i det här avsnittet, om universitetskanslersämbetet.

Avannons Du har hört det tredje avsnittet av Ämbetet - en podd om högre utbildning. Där vi mötte medarbetare från utvärderings-, juridiska och analysavdelningen och som gav oss en inblick i Universitetskanslersämbetets syfte och verksamhet. Vi ska också tillägga att under tiden som vi har jobbat med detta avsnittet om UKÄ så har regeringen tillsatt en ny ordinarie generaldirektör för Universitetskanslersämbetet.

Annika Pontén som ni mötte tidigare i detta program har varit tillförordnad GD sedan december 2022 men från och med den 1 december 2023 så tillträder Martin Norsell som ny GD.

Ämbetet produceras av Universitetskanslersämbetet och i redaktionen ingår Leila Zoubir, Urban Göranson och Karl Edqvist.

I nästa avsnitt besöker Ämbetet ännu ett högre lärosäte och träffar rektorn för Stiftelsen högskolan i Jönköping.

Vill du kontakta Ämbetet skriver du till e-postadressen press@uka.se och besök gärna vår hemsida, uka.se. Tack för att du lyssnat och vi hörs igen!